

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 2. Argumenta soluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

militer in effectu aliud est actu dependere, & effici ab illo, quo posterior est aliud non posse esse sine illo: Dependere actu habet per causalitatem superadditam, non posse existere sine hac causa determinata, ex eo quod de facto terminet hanc causalitatem, & non aliam, quod similiter dicit causalitatem superadditam, habet tamen ex se, & per suam intrinsecam entitatem non posse existere sine hac, vel illa, quia ita intrinsecè petit dependere ab aliqua causa, ut implicet existere sine illa dependentia.

Concludo ex his actum primum secundum se non esse priorem naturæ, sed per actionem superadditam, quæ ab illo potest saltem supernaturaliter separari. Infero similiter effectum secundum suam entitatem non esse posteriorem naturæ, sed per eandem causalitatem, per quam dependet ab agente, quia ut modò dicebam per eandem entitatem constituitur causa prior, & effectus posterior, habet tamen effectus per suam naturam, ita exigere dependere ab aliqua causa, quæ sit posterior, ut implicet existere sine aliqua dependentia illi superaddita. Hæc de effectibus, qui dependent per actionem interiectam illi verò qui immediate dependent per suas entitates abique vili mediâ actione per suas entitates formaliter nullo alio superaddito constituitur posteriores certâ, & determinatâ causâ, à qua per se dependent. Infero similiter actionem quâ dependet effectus à causa non esse priorem effectui, quia sine effectu existere non potest, sed intrinsecè per suam entitatem ita est connexa cum effectu, ut non possit neque diuinitus esse sine illo. Rursus infero primam personam Trinitatis non esse priorem naturæ Filio, quia non est causa illius, ut probauimus puncto I. neque me accuset circuli committere, ego enim non probauimus, Patrem non esse causam Filij, quia non est prior naturâ illo, ut aliqui probant, sed iam aliunde firmum suppono, non esse causam, ex quo infero non esse priorem, quia prioritas naturæ essentialiter dicit causalitatem, & supponit virtutem causatiuam. Deinde Pater non potest dici prior Filio, quia adhuc ut principium productiuum Filij existere non potest sine Filio, similiter principium productiuum non distinguitur ab actuali productione actiua, & sicuti productio non potest esse prior naturâ propter rationem dictam; ita neque principium cum illa identificatur. Adde in multorum sententia, primam personam formaliter constitui per generationem actualem, & ita neque formaliter datur principium productiuum Filij distinctum ab ipsa productione actuali. Infero vltimò: Actum primum formaliter, ut priorem naturâ effectui non posse separari ab illo, quia formaliter ut prior includit causalitatem inseparabilem ab effectu, respectu effectus, qui non dependet, mediâ causalitate distincta, includit ipsum effectum.

Hæc de prioritare in quo, quam prioritatem nature Philosophi appellant. Aliam prioritatem assignant Doctores, quam vocant prioritatem à quo, quæ non dicit necessariò causalitatem neque illam excludit. Prius à quo dicitur illud à quo aliud siue natura, siue supposito distinctum trahit originem, illud verò quod originem trahit, posterius à quo dici solet. Hac ratione, Pater dicitur prior prioritare originis Filio, & hic eadem ratione posterior dicitur, quia pater filium producit, & filius productus dicitur à patre. Eadem ratione omnis causa prior est effectu, & omnis effectus posterior causæ, valet enim, est prius natura: ergo origine; non tamen è contrâ, quia prioritas naturæ & in quo, suprà prioritatem originis; & à quo, dicit veram causalitatem, quam non includit præcisè prioritas originis seu prioritas in quo. De actione dissentiant Doctores. An prior dicenda sit effectui prioritare originis, affirmant aliqui à paritate generationis actiua, quæ est prior origine termino genito, & qua effectus verè dicitur esse ab actione. Negant alij existimantes effectum non esse ab actione sed à causâ mediâ actione: & disparitatem reddunt ad exemplum adductum, ex eo quod generatio actiua non distinguitur à principio producente Verbum, cuius est generatio, actio verò procedens à causâ distinguitur à principio producente effectum. Res est parui momenti, assentior huic dicendi modo.

§. II.

Argumenta soluta.

Obiicit, ad probandum non omnem actum primum posse esse sine effectu, ac proinde non omnem causam

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

priorem naturæ adhuc materialiter sumptam sine effectu esse posse. Ex parte actus primi respectu cuiusvis effectus supponitur actus voluntatis, quo Deus vult illam producere; sed posito hoc actu non potest esse actus secundus: ergo posito actu primo valet consequentia ad actum secundum. Ne recurras ad effectum, qui ratione libertatis, vel impedimenti creati potuit non coniungi cum actu primo, quia tantum supponebat decretum virtuale, vel decretum producendi effectum dependenter à libertate causæ creatæ; conficio argumentum in actu primo, qui supponitur ad creationem Angeli: creatio Angeli supponit ex parte actus primi decretum absolutum, & efficax creandi Angelum: sed supposito hoc decreto non potest non Angelus creari, quia est decretum absolutum, & efficax independens ab aliquo, quod possit impedire creationem Angeli, quæ nullam entitatem habet in rerum natura secum impossibilem, quod decretum non minorem connexionem habet cum creatione Angeli, quam ipsa creatio cum termino: ergo hic actus primus inseparabilis est ab effectu, etiam per intellectum, quia non possumus concipere decretum efficax Dei sine effectu, quem Deus per tale decretum intendit producere: ergo datur actu primus à quo valet consequentia ad effectum: ergo cum postea huic actui primo aduenit actio, non constituitur prior natura, quia de ratione illius, quod est prius natura, est, ut ex illo non valeat consequentia ad illud, quod est posterius. Respondeo totum actum primum, qui supponitur ad creationem Angeli quatenus dicit omnipotentiam, & decretum illud efficax, posse, & de facto separari ab Angelo non pro illo instanti pro quo Deus decernit creare Angelum, sed per totam æternitatem præcedentem; omnipotentia enim, & decretum ex vi quorum Angelus in tempore fuit creatus existere ab æterno sine creatione Angeli; actio verò productiua effectus pro nullo instanti potest existere non existente effectu, & ideo connexio, quam habet actio cum effectu opponitur cum prioritare naturæ, non verò connexio, quam habet decretum cum effectu. Dices omnipotentiam cum tali decreto creandi Angelum in instanti, non esse actum primum ad creationem faciendam in æternitate, seu in aliquo instanti præcedenti instanti, ac proinde huic actum primum non posse existere in illa mensura, pro qua est actus primus sine effectu. Concedo, decretum non posse existere in mensura, pro qua est actus primus, id est, pro qua ex vi illius decernitur effectus sine effectu, nihilominus verum est totum actum primum secundum se præcessisse in æternitate sine effectu, ac proinde non valet consequentia, est actus primus ad producendum Angelum in instanti, ergo est Angelus productus. Sed necessum est adiungi aliam præmissam, videlicet, est actus primus creandi Angelum in instanti, & instanti, & est iam præsens: & tunc legitime inferitur: ergo existit Angelus.

Instabis: supponamus Deum decreuisse creare Angelum ab æterno, & perpetuò illum conseruare. Decretum, quo decerneretur talis creatio semper connecteretur cum effectu: ergo non posset esse prius naturâ illo, ergo actus primus huius Angeli non esset prior naturâ illo. Respondeo decretum creandi Angelum ab æterno, & perpetuò illum conseruandi, esse actum primū substantiæ Angeli, & infinitarum durationū, quas per totam æternitatem haberet, quæ omnes essent actus secundus adequatus respectu illius, à quo actu secundo adequato actus primus de facto separaretur, quia numquā illi toti simul coexistere, sed successiue in singulis instantibus, singulis partibus illius actus adequati, hoc est, singulis durationibus; & dū huic coexistere, esse sine omnibus aliis. Et ita à quacumque illarum singulariter sumpta per æternitatem à parte antea, & à parte post separaretur, quia tantum illi coexistere per vnicū instanti, in quo existeret illa duratio, & ita ex existentia actus primi non posse inferri existentiam totius actus adequati, qui numquā simul existeret, neque existentiam huius partis in particulari, quia hæc tantum existeret in vnicō instanti, & actus primus illius per totam æternitatem duraret. Quod si substantia Angeli semper coexistere actui primo, seu decreto, quo produceretur, ideo esset, quia decretū esset actus primus substantiæ Angelicæ, ex eo enim quod sit decretum efficax circa substantiā Angeli, tantum inferitur Angelum esse futurum in aliqua differentia temporis, non verò per totam æternitatem, sed ex eo, quod esset actus primus durationum correspondentium omnibus temporis

R 3 temporis

temporis instantibus, quarum quælibet supponit, vel constituit Angelum præsentem in certo instanti temporis, & ita ratione decreti durationis, seu actus primi durationum Angelus debet esse existens in omni tempore, & consequenter coexistere cuicumque entitati in quacumque differentia temporis, & hac ratione coexistit decreto, quo decernitur illius substantia, quatenus est decretum, seu actus primus durationum.

9 Instabis: Duratio non distinguitur à re durante: ergo decretum, quod est actus primus substantiæ Angelicæ durantis, & quod est actus primus durationis adhuc ex parte obiecti non respicit duo, entitatem & durationem, nec est actus primus duorum: ergo malè distinguimus actum primum Angeli per æternitatem durantis, quatenus respicit substantiam Angelicam, & quatenus respicit durationem? Respondeo durationem non distingui intrinsecè à re durante, distingui tamen extrinsecè per aliquod extrinsecum quod connotat entitas durans, quod extrinsecum respicit decretum producendi Angelum durante: diversum enim est decretum, quo Deus decernit creare Angelum durante ab æterno, à decreto, quo decernit illum in tempore creare, & diversum obiectum respicit, etiam si inspiciat eandem substantiam Angeli.

10 Aliter responderi posset eandem entitatem decreti secundum totum id quod dicit entitarium futurum esse, etiam si Deus non decrevisset producere Angelum, in quo casu licet non esset illud decretum secundum formalitatem decreti, & esset secundum entitatem, esset id, quod modo est actus primus Angeli, etsi non esset ut actus primus, & decretum efficax producendi Angelum, ex quo inferretur actum primum Angeli secundum suam entitatem non habere connexionem cum Angelo, quia eadem entitas quæ modo est decretum, & eadem omnipotentia in quibus consistit actus primus adæquatus Angeli producendi existerent, etiam si Deus non decrevisset creare Angelum, in quo casu existente toto actu primo secundum entitatem, etsi non secundum formalitatem, non existeret Angelus. Ex quo inferretur non valere consequentiam ex entitate, quæ est actus primus Angeli ad ipsum Angelum existentem, quod sufficit ad prioritatem naturæ. Alij affirmant decretum efficax ut efficax constitui per effectum, & non supponi ad illum, & ita decretum efficax non se tenere ex parte actus primi, iuxta quorum doctrinam ratione decreti numquam valebit consequentia de actu primo ad actum secundum. Legatur P. Viquez tom. 1. in 1. part. disp. 80. cap. 2. & P. Herice disp. 16. cap. 9.

11 Obiicies secundò: Etiam si fingamus per impossibile Deum esse causam necessariam effectus, non sequeretur Deum non esse priorè naturà effectui, & nihilominus mutuò valeret consequentia, est effectus; ergo est causa: est causa, ergo est effectus, ergo non est de ratione prioris & posterioris naturà non dici ad convertentiam. Respondeo adhuc in hoc casu diverso modo inferri effectum ex causa, quàm causa ex effectui, quia i. inferretur effectus ex causa, ut si per impossibile fingeremus causam deficere per locum intrinsecum, sequeretur effectum defectum esse, si tamen fingeremus per impossibile effectum, quem necessariò Deus erat producturus per accidens deficere, ex defectu per locum intrinsecum non inferretur defectus cause, quod sufficit ad prioritatem naturæ, ad quam tantum requirit Aristoteles, ut illa quæ sunt priora, ita sint, ut datà negatione posterioris ex hac non inferatur per locum intrinsecum negatio prioris, sicuti datà negatione prioris inferretur per locum intrinsecum negatio posterioris, quod intendit Aristot. per illa verba: *Alia autem natura priora, quæ huiusmodi sunt, ut siue aliis esse possint, non item siue illis alia, casu autem quo Deus operaretur necessariò, etiam ex se posset esse sine effectui, quia si rursus fictioni fictio ad datur, quæ dicamus actionem Dei necessariò operantis impediri, non sequeretur per locum intrinsecum Deum non exstiturum, sicuti modo non sequitur ignem necessariò calefacientem non exsistere ex eo, quod non operetur.*

12 Obiicies contra conclusionem, quæ diximus actionem non esse priorem naturà effectui. Actio constituit actum primum priorem naturà: ergo ipsa est prior naturà, quia id quod est prius naturà, non potest aliud tale constituere. Inso, actio constituit effectum posteriorem naturà: ergo est posterior naturà. Verge in effectibus, qui per se ipsos ab agente procedunt: nulla interiecta actione, actus primus constituitur prior naturà effectui per ipsum effectum: ergo

effectus ipse est prior naturà se ipso. Vide quàm rectè arguas. Respondeo actum primum constitui priorem per actionem, quæ non debet esse prior sicuti mea duratio hodierna constituitur prior per durationem crastinam, quæ non est prior, sed posterior. Et ego sum posterior Adamo per meam durationem, & durationem Adam, quæ non est me posterior. Instabis, actus primus in illo signo, in quo præcedit illud, quod est posterius, est prior naturà: ergo in illo signo debet habere id per quod constituitur prior: ergo in illo signo debet esse actio. Concedo antecedens, & nego consequentiam, quia actus primus constituitur prior per illud, quod non est in illo signo, sed in alio posteriori, sicuti duratio hodierna constituitur in hac mensura prior crastinæ per durationem crastinæ, quæ non est in hac mensura, sed in alia ventura, quæ si in hac mensura esset, non constitueret priorem durationem hodiernam, id enim quod est prius, formaliter constituitur tale, per id, quod est posterius, quod essentialiter est in alio signo; illa enim quæ sunt in eodem signo, non possunt inter se servare ordinem prioris & posterioris.

Obiicies ultimò: Si daretur virtus productiva identificata cum actione, virtus illa esset prior naturà effectui: ergo actio identificata cum illa haberet eandem prioritatem. Respondeo repugnare talem virtutem in creaturis, & in Deo respectu effectus ad extra producendi, ut probò Controv. 12. Punct. 1.

§. III.

Nonnulla de prioritate expediuntur.

1 **S**atis nota est ex dictis distinctio inter illa, quæ sunt natura priora, & priora tempore, solum hic notò prioritatem naturæ importare necessariò coexistentiam temporis in illo instanti in quo principium est prius naturà, & effectus posterior, quia nihil potest influere in instanti temporis in quo non est, & in quo non fit illud in quod influat, influxus enim per quem principium formaliter constituitur prius, & effectus posterior, essentialiter est affixus vtrique extremo, & connotat existentiam vtriusque in instanti temporis, in quo ipse est, ex quo fit principium, & effectum debere tempore coexistere vni tertio, scilicet influxui, & consequenter debere inter se coexistere, cum hoc tamen non opponitur principium tempore præcessisse effectum, in quo non fuerit prius illo, Petrus enim prior est tempore filio, quem genuit, licet per se causa non requirat hanc proprietatem, essentia enim in primo instanti, in quo est, suas passiones producit, hæc tantum est legitima consequentia in omni causa. Hoc principium actu est prius naturà effectui: ergo est simul tempore cum effectui, siue simul cum illo, vel antea inceperit esse.

2 Dixi influxum constituere principium, à quo procedit prius naturà, ex quo inferes id tantum esse prius naturà, quod est principium, à quo influxus procedit, vel tantum à causa, vel tantum à conditione prærequisitâ. Ex hoc inferretur in prioritate naturæ, neque esse effectum, neque negationem effectus, quia effectus neque dependet à se, neque à negatione sui, neque effectus, neque negatio effectus influit in ipsum effectum. Ex his deprehendens equivocationem ad quam multi offendunt sic arguentes: effectus non est in priori naturà: ergo est negatio effectus, quia inter effectum, & negationem effectus non est medium. Explico hanc argumentationem, effectus non influit in se ipsum: ergo influit illius negatio, quia inter effectum, & negationem illius non est medium. Inepta argumentatio, eadem tamen cum præcedenti, influere enim idem est quod esse prius naturà, & idem est dicere, negatio est in illo priori naturà, quod supponitur ad effectum; ac dicere, negatio est prior naturà effectui, & negatio influit in effectum. Ad illud quod dicitur de immediata oppositione contradictoriarum, Respondeo non opponi immediatè contradictoriè hæc extrema, *effectus est in priori naturà, & negatio effectus est in priori naturà*, quia propositiones istæ cum his convertuntur, *effectus est causa, & negatio effectus est causa*, & omnes sunt falsæ, quia neque effectus, neque negatio effectus est causa ipsius, sed entitas positiva, à qua dependet, sicuti nec albedo, neque negatio albedinis in musco est causæ musicæ, sed tantum homo. Contradictorium huius propositionis *effectus est prior naturà*, est hæc propositio *effectus non est prior naturà*, quarum hæc est vera, & illa falsæ. Neque negandum est in priori naturæ